

GESTUR Í SOVJET

DANSKIR BLAÐMENN HAVA VERIÐ Á VITJUNARFERÐ Í SOVJETSAMVELDINUM. NIÐANFYRIÐ ENDURPRENTA VIT. HVAT HÖVUÐSBLAÐSTJÓRN ÍN Á JAVNAÐARBLAÐNUM »AKTUELT«. IVAR NØRGAARD, SKRIVAR UM HESA FERÐINA:

I USA er den økonomiske vækst mellem 3 og 4 procent om året. Her hos os i Sovjetunionen er den ca. 9 procent om året. Så kan man jo selv regne ud, hvornår Sovjetunionen vil overflyve USA

Ordene kommer fra den sovjetiske vicestatsminister Novikov. Han har sammen med den viceudenrigsminister, der bl. a. har med de skandinaviske lande at gøre, og et stort antal embedsmænd beredvilligt stillet sig til rådighed for at besvare spørgsmål fra et hold danske redaktører. Mødet finder sted dybt bag Kremles mure i et af de mange store repræsentative modelkøber i regeringsbygningerne.

I øjeblikket ligger investeringerne på omkring 28 procent af nationalindkomsten, oplyste ministeren; men da vi spurgte, om ministrene mente, dette kunne holde, når levedoden blev foretaget, blev de to ministre så ivrige og så højrostede, at talen ikke fik større chancer for at præcisere, hvad de herrer egentlig sagde. Det var imidlertid tydeligt, at det ikke var kølige detaljer fra nationalindkomststatistikken, men mere folkesbetonede forklaringer på det sovjetiske økonomiske systems fortræffeligheder.

Hvordan er egentlig levedoden i Sovjetunionen sammenlignet med den danske eller den amerikanske? Er der mere frihed efter Khrustjovs dramatiske afgang, eller er tojlerne blevet strammet? Kan udlændinge gå alene om, hvor de vil, uden åben eller skjult kontrol?

Sådan bliver man spurg, når man vender hjem fra en tur i Sovjetunionen, og sådan spurgte man også sig selv, mens man færdedes i det forunderlige kontrastfulde kæmperige.

Det er besynderligt, at det land, der frem for noget andet har lagt vægt på tal og planer, ikke som andre industrielt udviklede lande udgiver officielt tilgængelige store statistiske oversigter, der belyser nationalproduktet og dets fordeling på forbrug og investering. Der findes en lille statistisk årbog på størrelse med skoleelevernes lommekalender. Det ville være synd at påstå, at den afslører detaljerede enkeltheder om det store rige.

Hvad man ikke kan få at vide af vicestatsministeren eller viceudenrigsministeren, og hvad man ikke kan læse i den diminutive statistiske årbog, må man jo så forsøge at få en smule indtryk af ved selv at gøre studier i marken. Dybtgående indblik kan det selv sagt ikke blive på en 14 dages tur.

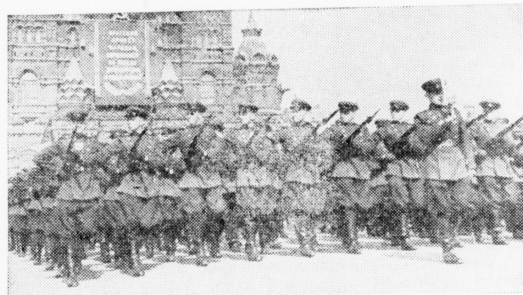
Men selv uden dybtgående studier kan det let konstateres, at gennemsnitsrussens levedød trods stærk fremgang stadig er betydeligt lavere end gennemsnitsdanske, for slet ikke at tale om gennemsnitsamerikaneren.

Der bygges kolossalt, navnlig i de store byers omegn. Man kan køre gennem endeløse gader med nybyggeri på begge sider. Bygningerne rejses med kæmpekrane efter meget mekaniserede byggetoder. Byggekvaliteten er kende- ligt lavere end den danske. Der mangler finish og akkuratse. Flis-

serne i badeværelserne er tydeligvis ikke monteret af faglært arbejdskraft. Alene i Moskva bygges der 120.000 boliger årligt. Oplysningerne stammer fra Moskvas stadsarkitekt. Til trods for kæmpebyggeriet er der stadig en udpræget boligmangel. I de store byer bygges udelukkende etagelejligheder. I Moskva er der så godt som ingen enfamiliehuse tilbage. Lejlighederne fordeles med 6-9 kvadratmeter egentlig boligareal pro persona. I Moskva nærmest omkring de 6, i Leningrad og Kiev nærmere de 9.

De fleste offentlige bygninger er bygget i den særprægede kranssegestil med søjler og gesvejsninger, men det allernyeste byggeri, f.eks. det nye kæmpehotel »Rusland« og kongrespaladset er funktionalistiske: stål, glas og beton.

Også ude på landet er menneskene presset sammen. Beboelses-

Hermann á Revða Torginum

husene derude ser meget forsomte ud. Størstedelen af dem falder nærmest ind under den danske betegnelse: barakker. Det er bemærkelsesværdigt, at hver familie har sit TV, også i den fattigste rone. Det kan tydeligt iagttages da de har hver sin fjernsynsantenne. På ganske små huse er der ofte 4-5 TV-antennener. Det røber familiernes antal.

Byfolkningens beklædning adskiller sig ikke voldsomt fra den vesteuropæiske. Stilen forekommer lidt mere gammeldags, den minder om den, vi havde herhjemme i fyrreerne. Der var lange koer uden for de klædnevarebutikker der solgte cotton coats og plasticfrakker.

I kongrespaladset, den imponerende teater- og kongresbygning i Kreml — som i parentes bemærket har plads til 5600 tilskuere, der i løbet af 2½ minut ved hjælp af rullende trapper og i hundredvis af serveringsborde kan få serveret mad- og drikkevarer i pausen — er publikum mindst lige så velklædt som en gennemsnitspublikum i Det kongelige Teater. De eneste, der mødte op uden slips var nogle vesteuropæiske kommunister.

Landbefolkningen virker imod fattig i klæde dragten og no-

get forslidt i holdning og ansigtstryk.

NOGEN direkte og nøjagtig sammenligning mellem den danske og den russiske levedød er det vanskeligt at foretage. En række af de ydelser, sovjetborgeren får, er enten gratis eller meget billige. Det gælder f. eks. opholdet på de imponerende og flot beliggende sanatorier langs Sortehavets kyst. Mellem 5 og 7 millioner sovjetborgere besøger årligt de ca. 400 kursteder med over 2000 sanatorier. De opholder sig der i 28 dage, enten på egentlige kurophold eller på ferie og rekreation.

Sanatorierne er ligesom de offentlige bygninger i de store byer bygget i paladstil med søjler og ornamenter. Det passer ikke til vor smag, men der er næppe tvivl om, at de paladsagtige omgivelser forhøjer velværet for de mange arbejdere, der kommer fra de trænge lejligheder.

Motoriseringen af trafikken er ikke så fremskreden som i de vesteuropæiske byer. Det er stadig lastbilerne og hyrevognene, der dominerer, mens privatbilerne er i klart mindretal. Under jorden imponerer metron stadig, ikke mindst det nye metronlæg i den nyopbyggede hovedstad i Ukraine,

Byen var i øvrigt illumineret ligesom 1. maj og mindede mere om Tivoli end om en hovedstad, der dagen efter skulle vise den militære slagkraft med parader og endeløse rækker af soldater og vogne med kanoner og raketter. Aftenen før paraden så befolkningen bestemt ikke krigerisk ud, og det kunne godt virke noget uhyggeligt at se de samme menneskers begejstring for det militære opbud dagen efter.

VORT rejseshold var inviteret af Moskvas journalistforening, altså en i princippet privat organisation, hvis man kan tale om noget sådant i Sovjetunionen. I modsætning til de delegationer, der er den russiske stats gæster eller som rejser under Intourists ledelse, var vort rejseshold ikke undergivet noget fastlagt og rigoristisk rejseprogram. Der var ingen, der fulgte os, når vi gik rundt i gaderne eller ind i husene, og vi havde derfor indtryk af at kunne bevæge os frit.

På pladserne og torvet i Moskva, Leningrad og Kijev kunne man træffe Beatleslignende unge mennesker, som tiltalte os på engelsk, og som udtalte sig særdeles frit om forholdene. Det virkede i øvrigt overraskende at høre så meget amerikansk musik både på hotel-erne og på de transistorer, de unge mennesker gik rundt med i hænderne, når de gik tur på gaden.

Lige så overraskende var det at høre så meget amerikansk på hoteller og museer. Der er et betydeligt antal dollarturister på ferie i Sovjetunionen. Dem er der sørget ganske godt for. Enhver turist med dollar eller vesteuropæisk valuta kan købe et overdågt udvalg af spiritus, tobak og fødevarer til forbløffende lave priser, en hel flaske skotsk whisky f. eks. 14 kr. De russiske indbyggere er derimod henvist til den hjemlige produktion af spiritus, vin, tobak og fødevarer. Vodkaen og cigaretterne er forholdsmeget billige betydeligt bil-

ligere end dansk snaps og cigaretter. I øvrigt er der et rigt udvalg af fortræffelige russiske vine og cognac'er, særligt fra Armenien og Georgien. Det er egentlig mærkeligt, at vi ikke importerer disse vine sammen med de franske, tyske, spanske og bulgarske.

Til trods for de mange turister var det meget vanskeligt at skaffe sig udenlandske aviser, der ikke var kommunistiske. Viceudenrigsministeren begrundede dette forhold med, at man naturligvis ikke ønskede at indføre aviser, der ikke omtalte Sovjetunionen objektivt.

1. MAJ FESTLIGHEDERNE på den Røde Plads, som foregik i et veritabelt snevejr, var i år behageligt frit for militære indslag. — Der var mange opmuntrende træk i børnenes og de unges danse, men de tusindvis af kæmpébilleder af partispidserne virkede noget forstemmende. Man kan i øvrigt næsten ikke vende blikket i nogen retning i Sovjetunionen uden enten at støde på en statue, en skulptur eller et billede af Lenin. Stalin og Khrustjov ser man som bekendt ikke mere til, heller ikke i historiske fotomontager, hvad der nok kan virke lidt ejendommeligt. I en stor fotomontage på Rådhuspladsen i Moskva om Moskvas forsvar var der ikke et eneste billede af Stalin. Jeg spurgte en russer, hvordan det kunne være, da han dog betød en hel del under den anden verdenskrig. Russen svarede, at det var ganske overflodigt med et billede af Stalin, da alle vidste, at han havde ledet krigen.

Det er dog heldigvis ikke alle russere, der betragter afdugsbillederne med samme andagt. På et lidt drillende spørgsmål om, hvorfor der ikke var kvinder mellem alle de udstillede koryfæer, svarede en af russerne: »Vi holder for meget af kvinderne til, at vi ville nægne at tage dem ned og lade dem forsvinde i mørket.«

Der er altså både humor og realitetssans i Sovjetunionen.

FÆROSK MARGARINE

Vita No 1

VITAMINISERET

FÆROSKT PRODUKT

FINN PRODUKT

SAMVinnufelag FISKIMANNA

Prísirnir niður

Tað er ikki lætt í hesum tíðum. Men vit ætla tó at royna.

Til dømis einar góðar gummistígvelar, upp undir knæ, víðir um kálvan, fyrri kr. 30,30.

Ella mannfólkaskógvár, brúnir og svartir, úr besta leðri, frá kr. 30,00 til kr. 36,00.

Prísipolitikkur okkara er hesin: Jú meira tit keypa frá okkum, tess longur trýsta vit prísirnið.

Samvinnufelagið

tlf. 1753

IRIS

Heitur matur

— Smurt breyð